

Girişimcilik Hakkında Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Evaluation of Teachers' Views on Entrepreneurship

ÖZET

Bu çalışmanın amacı girişimcilik hakkında öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesidir. Bu çalışmada nitel araştırma tekniklerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Araştırma için kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak seçilen 15 öğretmen araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Verileri elde etmek için araştırmacı yüz yüze görüşmeler gerçekleştirmiştir. Veri analizinde kullanılmak üzere, görüşme formundan toplanan ham veriler metodolojik olarak işlenmiştir. Veriler içerik analizi kullanılarak değerlendirilmiştir. Bu araştırma, öğretmenlerin girişimcilik anlayışı, kişisel girişimcilik yetkinlikleri, öğrencilere girişimcilik becerilerini aktarma stratejileri ve öğrenci üzerindeki öğretmen girişimcilik etkisinin analizini amaçlamaktadır. Katılımcı görüşleri, girişimciliği ilerleme ve özgünlük, analitik bakış ve fırsatları tespit yeteneği, kararlılık ve azim olmak üzere üç ana temada özetlenmiştir. Öğretmenlerin çoğunluğu kendilerini girişimci bir ruha sahip olarak değerlendirmiş, öğrencilere girişimcilik becerileri kazandırmak için proje tabanlı öğrenme, rol model ziyaretleri ve yenilikçi öğretim metotları gibi stratejiler önermişlerdir. Ayrıca, öğretmenlerin girişimci nitelikleri, öğrencilerin girişimcilik potansiyelini olumlu bir şekilde etkilemekte ve öğrencilere yeni düşünme yetenekleri kazandırma amacıyla örnek oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Okul, Girişimcilik.

ABSTRACT

The aim of this study is to evaluate teachers' views about entrepreneurship. Phenomenology design, one of the qualitative research techniques, was used in this study. The study group consisted of 15 teachers selected using convenience sampling method. Data were collected using a semi-structured interview form. The researcher conducted face-to-face interviews to obtain the data. The raw data collected from the interview form were methodologically processed for data analysis. The data were evaluated using content analysis. This research aims to analyze teachers' understanding of entrepreneurship, personal entrepreneurial competencies, strategies for transferring entrepreneurial skills to students, and teacher entrepreneurial influence on students. Participants' views summarized entrepreneurship in three main themes: progress and originality, analytical perspective and ability to identify opportunities, determination and perseverance. The majority of teachers rated themselves as having an entrepreneurial spirit and suggested strategies such as project-based learning, role model visits and innovative teaching methods to provide students with entrepreneurial skills. Moreover, teachers' entrepreneurial qualities positively influence students' entrepreneurial potential and set an example for students to acquire new thinking skills.

Keywords: Teacher, School, Entrepreneurship.

GİRİŞ

Her şeyden önce, girişimci olanlar risk almaktan korkmayan bir çerçeveye sahiptir. Risk almak, 1730'lardan bu yana girişimciliğin temel taşı olarak görülmektedir (Özgül, 2020). Riskin en basit tanımı, kötü, tehlikeli veya istenmeyen bir senaryonun gerçekleşme olasılığının yarattığı gergin beklentidir (Köse, 2007). Riskler hayatın doğal bir parçasıdır. Ancak girişimciler, fikirlerini hayata geçirmek ve devamlılıklarını sağlamak için sıradan insanların günlük hayatta maruz kaldıkları risklerin ötesinde riskler alırlar. Bu nedenle risk ve girişimcilik eş anlamlı olarak görülmektedir (Akkuş vd., 2019). Genel olarak, girişimci ruha sahip kişiler diğer insanlara göre risk almaya daha isteklidir. Bununla birlikte, bu kişiler bu riskleri almakla karşı karşıya kaldıklarında, dikkatsiz bir şekilde yanıt vermek yerine şüphesiz daha uyumludurlar. Yenilikçilik yeteneği girişimcilerin bir diğer önemli özelliğidir. İnisiyatif olarak yeni bir şey yaratmak, bir değişim süreci olarak inovasyon yapmaktır (Solmaz, 2019). Selimi ve Useini'ye (2019) göre inovasyon, bir girişimcinin herhangi bir şirketi, ürünü veya hizmeti geliştirirken ek değer tasarlamak için fikirler geliştirdiği süreçtir. Bozkurt'a (2006) göre inovasyon, girişimcilik için gerekli olan çok önemli bir niteliktir. Girişimciler, aynı eski yolu izlemektense yeni şeyler denemeyi severler (Erarslan, 2011). Girişimci insanlar sadece benzersiz fikirlere sahip olmakla değil, aynı zamanda bu fikirleri gerçeğe dönüştürecek becerilere sahip olmakla da kalabalığın arasından sıyrılırlar. Bu açıdan bakıldığında, işletme sahiplerinin yaratıcı bir ruha sahip bireyler olarak içinde bulunduğumuz inovasyon döneminde önemli bir rol oynadıkları açıktır. Girişimci kişilik özelliklerinden biri de yaratıcılıktır. Sözlüklere göre yaratıcılık, "her bireyde var olduğu kabul edilen, onu bir şeyler yaratmaya iten

Çiğdem Özdemir¹

Musa Bayhan²

Kadir Bedir³

Leman Merve Bayhan⁴

Metin Bedir⁵

How to Cite This Article

Özdemir, Ç., Bayhan, M., Bayhan, L. M. & Bedir, M. (2023). "Girişimcilik Hakkında Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi", International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:8, Issue:54; pp:3854-3868. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/ASRJOURNAL.71828>

Arrival: 16 June 2023

Published: 25 October 2023

Academic Social Resources Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Öğretmen, MEB, İstanbul, Türkiye

² Öğretmen, MEB, İstanbul, Türkiye

³ Öğretmen, MEB, İstanbul, Türkiye

⁴ Öğretmen, MEB, İstanbul, Türkiye

⁵ Öğretmen, MEB, Yalova, Türkiye

varsayımsal yatkınlıktır" (TDK, 2019). Yaratıcı insanların düşünme biçimleri diğer insanların düşünme biçimlerinden oldukça farklıdır. Girişimci olan kişi, yaratıcı yönüyle tüm çabalarında kendine özgü bir çizgi sergiler ve kendini rakiplerinden daha ileriye taşır. Aynı zamanda geniş bir bakış açısına ve özerk bir yapıya sahip olan yaratıcı kişiler için olumsuz fikirlerden ziyade olumlu fikirler daha erişilebilirdir. Ancak, yaratıcı ve buluşçu olmanın birbirini dışlayan kavramlar olmadığı, aksine birbirlerini tamamladıkları bilinmelidir. Yenilikçilik, söz konusu kavramın hayata geçirilmesi iken, yaratıcılık bir düşünme tarzıdır (Kapu, Tutar ve Zykşır, 2012). Sonuç olarak, buluşçu ve yaratıcı bir zihniyete sahip olmak, rekabeti artırmadaki etkisi nedeniyle bir girişimcinin en önemli özelliklerinden biridir. Kontrol odağı bir diğer önemli iş özelliğidir. Örgütsel davranışı etkileyen önemli kişilik faktörlerinden biri olan kontrol odağı fikri, insanların gelecekle ilgili uygun gördükleri şekilde şekillendirme kapasitelerine dair umutlarını temsil eder (Kaya, 2016). Kontrol odağı olarak bilinen bir dizi beklenti, sonuçların bireysel çabaların (içsel) veya kontrolsüz çevresel koşulların (dışsal) bir sonucu olduğunu ima eder (Rahmati vd. 2014). Zaman zaman, başarısızlıklarını genellikle çevreye bağlayan komşular görüyoruz. Bunun nedeni dış odaklı olmalarıdır. Buna karşılık, iç kontrol odaklı kişiler değişen dışsal durumlar karşısında daha tutarlı ve kararlı bir tutum sergilerler ve yeteneklerine ve işlerinde başarılı olup olmadıklarına daha fazla önem verirler (Çetin, 2011). Bu bağlamda, iç kontrol odağına sahip işletme sahiplerinin öz-değer duygusuna ve başarılı olmalarına dair bir inanca sahip oldukları iddia edilebilir. Zhang ve Bruning'e (2011) göre, güçlü bir iç kontrol odağına sahip olan girişimciler kendilerini daha güçlü, minnettar ve yaratıcı olarak görmektedir. Belirsizliğe karşı daha iyi bir tolerans, girişimci olan kişiler tarafından paylaşılan bir başka özelliktir. Furnham'a (1995) göre, insanların karmaşık ve uyumsuz durumlarla karşılaştıklarında alguları ve bilgi işleme stratejileri belirsizlik toleransı olarak adlandırılır. Girişimciler, mevcut karmaşıklığı verimli bir şekilde kullanarak belirsiz durumlarda kontrolü ele geçirmeye çalışırlar (İpçioğlu ve Taşer, 2009). Özetle, belirsizliğin işletme sahiplerine bir şans sunduğu iddia edilebilir. Bu nedenle, girişimcilerin belirsizliğe karşı diğer insanlara göre daha fazla tolerans gösterdiklerini söylemek doğru olacaktır. Bu kişiler, girişimcilerin bir diğer özelliği olan iyi problem çözme davranışı sergileyebilirler. Erdem ve Yazıcıolu (2015) problem çözme yeteneğini, çoklu zihinsel süreçleri sorgulayarak ve uygulayarak bilgiyi sorgulama, anlamlandırma ve organize etme olarak tanımlamıştır. Bu yeteneği üst düzey yeteneklerden biri olarak kabul etmişlerdir. İnsanlar günlük yaşamlarında çevreleri nedeniyle çeşitli sorunlarla karşılaşır. Bu sorunları doğru bir şekilde ele alabilmek için her bireyin sorun çözme becerilerine sahip olması çok önemlidir. Girişimcilerin zorlukları ele alış biçimleri onları diğer bireylerden ayırır. Girişimcilik sürecinin her adımı çeşitli sorunları içerdiğinden, girişimciler için sorun çözme becerileri çok önemlidir. Uyarlanabilir bakış açılarıyla girişimciler etkili sorun çözümleridir. Ayrıca, inisiyatif sahibidirler ve acil durumlarla başa çıkma konusunda beceriklidirler. Kişinin kendi yeteneklerine olan inancı, girişimcilerin özelliklerinden biridir. Öz yeterlilik genel olarak kişinin başarabileceğine dair inancı olarak tanımlanabilir. Girişimciler bir iş girişimine, onu başarılı kılma umuduyla girerler. Özgüven sahibi insanlar potansiyellerinin farkındadır ve bunu hedeflerine ulaşmak için etkili bir şekilde kullanırlar. Bu kişiler kendi becerilerine güvendikleri için başkalarının onayına ihtiyaç duymazlar (Dünder ve Acar, 2007). Ayrıca, girişimci kişiler mükemmel gözlem yeteneklerine sahiptir. Bu şekilde olasılıkları belirleme ve değerlendirmede etkilidirler. Ayrıca, karar verirken hızlı hareket etmelerini ve bu kararları uygularken kararlı davranmalarını sağlayan özelliklere sahiptirler. Bunlara ek olarak, girişimci kişilerin aktif, esnek ve stratejik liderlik gibi özelliklerin yanı sıra ekip halinde çalışma eğilimlerinin de daha güçlü olduğu görülmüştür (Erarslan, 2011). Sonuç olarak, hesaplanmış riskler alma, yaratıcı ve buluşçu olma, mükemmel iletişim, kendine güven, cesaret ve başarı güdüsü gibi birçok özelliğin girişimci kişilerde daha belirgin olduğunu söylemek mümkündür. Girişimciler, girişimcilik zihniyetlerini oluşturan bu temel özellikler nedeniyle diğer insanlardan ayrılırlar. Doğal olarak bu özellikler, toplumu oluşturan insanların neden hepsinin girişimci olmadığını anlamak için bir temel oluşturmaktadır (İlhan, 2003).

Selanik ve Acar'a (2016) göre, girişimcilik artık bir yaşam biçimi ve bir kültür olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle, girişimciliğin günlük hayata dahil edilmesi için çaba gösterilmektedir. Eğitim, bu entegrasyonu sağlamak için en iyi yöntemlerden biridir. Çünkü bazı girişimcilik özellikleri doğal olsa bile okul yoluyla öğrenilebilir (Enel ve Kocaalan, 2018). Eğitim, özellikle insan varoluşundaki belirleyici rolü ışığında, girişimcilik özelliklerinin geliştirilmesi için çok önemlidir. Eğitim, insanları hayata sağlıklı bir şekilde hazırlamak amacıyla bilgi, beceri, inanç ve tutumları içeren özellikleri aktaran bir dizi faaliyettir. Bu bağlamda, girişimcilik artık çeşitli derslerde bir konu olarak ve çeşitli eğitim seviyelerinde bir ders olarak ele alınmaktadır. Bu şekilde girişimcilik eğitimi, öğrencileri girişimci olarak geliştirmek için tasarlanmış bir çerçevedir (Özdemir, 2019). Öğrenciler artık bu eğitim sayesinde girişimcilikle ilgili çeşitli araçlara erişebilmektedir. Girişimcilik eğitimi ile insanların mevcut girişimcilik potansiyellerinin daha önce farkında olmadıkları bazı gizli özelliklerinin farkına varmaları amaçlanmaktadır (Balaban ve Özdemir, 2008). Bireyler mevcut girişimcilik özelliklerini geliştirmek için daha donanımlı olacak ve sonuç olarak yeni özellikler edinmek için daha fazla motive olacaklardır. Bu kişiler ayrıca yeteneklerinin bilincinde oldukları için becerilerini ihtiyaç duyulan yerlerde uygulamak konusunda kendilerine daha fazla güveneceklerdir. Günümüzde pek çok ülkenin eğitim sistemi girişimcilik eğitimini içermekte ve buna güçlü bir vurgu yapmaktadır. Bunun temel nedenlerinden biri, küresel rekabet arttıkça pasif tüketici konumuna gerileyen uygarlıkların aksine, girişimciliğe değer veren ve girişimci bir çerçeveye sahip olan ülkelerin dünyanın nasıl gelişeceği konusunda söz sahibi olmasıdır. Bu senaryoda çocuklara girişimci bir ruh aşılama ihtiyacı artmaktadır (Erarslan, 2011). Yine

girişimcilik özelliklerinin geliştirilmesinin özellikle küçük çocuklar için daha kolay olduğu söylenebilir. Bu bağlamda 21. yüzyıl yeteneklerine vurgu yapmak önemlidir, çünkü girişimcilik yirmi birinci yüzyılın yeteneklerinden biri olarak kabul edilmektedir. Bilim ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte hayatın her alanında yaşanan köklü değişimler 21. yüzyıl becerilerinin oluşmasına yol açmıştır. Zaman içinde bu köklü değişiklikler üretim türlerini birbirinden ayırmış ve özellikle yirmi birinci yüzyılda bu ilerlemeler diğer dönemlere kıyasla daha fazla hız kazanmıştır. Bu durumun bir sonucu olarak bilgi toplumunun yerini "süper akıllı toplum" almıştır (Şentürk, 2021). Sonuç olarak, günümüz nüfusunun aradığı profil de bu şekilde değişmiştir. Genç nesillerden beklentiler 21. yüzyılla birlikte değişmiş; geleneklere sahip çıkma, yurttaşlık bilinci sergileme ve seri üretime katkıda bulunma gibi özelliklerin yerini, başta sorunları başarılı bir şekilde çözme, bilgi üretme ve aktarma, teknolojiyi aktif bir şekilde kullanma, veri üretme ve işleme kapasitesi olmak üzere bir dizi üst düzey beceri almıştır (Uçak ve Erdem, 2020). Bu nedenle, günümüzün erdemlerinden biri de girişimciliktir. Bu perspektifte, eğitim girişimleri ulusumuzda girişimciliği teşvik edecek şekilde tasarlanmıştır. Bu bağlamda, Milli Eğitim Bakanlığı Müfredat İzleme ve Değerlendirme Sistemi'nde Özel Eğitim ve Rehberlik, İlköğretim, Ortaöğretim ve Mesleki ve Teknik Eğitim müfredatlarında "İnisiyatif Alma ve Girişimcilik" başlığı ile yayınlanan Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ), girişimciliği sekiz ana yetkinlikten biri olarak belirlemiştir (MEB, 2018).

Günümüzde, girişimcilik kavramı ekonomik, sosyal ve kültürel açılardan önemli bir rol oynamaktadır. Girişimcilik, yenilikçi fikirlerin ticari veya toplumsal değere dönüştürülmesi sürecini ifade eder. Girişimciler, risk almayı göze alarak yeni işletmeler kurarlar veya mevcut işletmelerde yenilikçi yaklaşımlar geliştirirler. Bu süreç, sadece kâr amacı güden bireyleri değil, aynı zamanda toplumun genel refahını artırmayı amaçlayan vizyon sahibi kişileri de içerir. Girişimciliğin bu çok yönlü niteliği, onu sadece ekonomik büyüme aracı olarak değil, aynı zamanda sosyal değişimi destekleyen bir güç olarak da konumlandırmaktadır. Bu çalışma, girişimciliğin öğretmenlerin bakış açısından nasıl değerlendirildiğini incelemeyi amaçlamaktadır. Girişimciliğin tanımı, önemi ve öğretmenlerin görüşleri, bu çalışmanın temel odak noktalarını oluşturmaktadır. Girişimcilik, yenilikçi fikirlerin ticari veya toplumsal değere dönüştürülmesi sürecini ifade eder. Girişimciler, risk alarak yeni işletmeler kurabilirler veya mevcut işletmelerde yenilikçi yaklaşımlar geliştirebilirler. Bu süreç, yeni ürün ve hizmetlerin yaratılması, pazar boşluklarının doldurulması veya verimliliği artırmak için süreçlerin iyileştirilmesi gibi çeşitli alanları kapsar. Girişimcilik, sadece ticari faaliyetlerle sınırlı olmayıp, toplumsal sorunlara çözüm bulmayı da içerebilir. Girişimciliğin önemi gün geçtikçe artmaktadır. Girişimciler, ekonomik büyüme ve istihdam yaratma gibi ekonomik faydaların yanı sıra, yenilikçi ürün ve hizmetlerin geliştirilmesiyle toplumsal fayda sağlarlar. Ayrıca, girişimciler, rekabetçi bir iş ortamının oluşturulmasına katkıda bulunarak piyasaları canlandırabilirler. Girişimciliğin toplumsal boyutu ise, çeşitli sorunların çözümüne yönelik yenilikçi yaklaşımların ortaya çıkmasını sağlayarak sosyal değişimi teşvik eder. Öğretmenler, genç nesillerin eğitiminde kilit bir rol oynamaktadırlar. Girişimcilik eğitimi, öğrencilere yenilikçi düşünme, sorun çözme becerileri ve girişimcilik kültürü kazandırmada önemli bir araçtır. Bu nedenle, öğretmenlerin girişimciliğe yönelik görüşleri, bu eğitim yaklaşımının etkisini anlamak için değerlidir. Öğretmenlerin girişimciliğin rolünü, gerekliliğini ve potansiyel zorluklarını nasıl değerlendirdiği, girişimcilik eğitiminin geliştirilmesinde ve uygulanmasında yol gösterici olabilir. Sonuç olarak, bu çalışma girişimciliğin tanımını, önemini ve öğretmenlerin görüşlerinin değerlendirilmesinin neden önemli olduğunu ele almaktadır. Girişimcilik, ekonomik büyüme, yenilikçilik ve toplumsal değişimin itici gücü olarak öne çıkmaktadır. Öğretmenlerin girişimciliğe yönelik görüşlerinin incelenmesi, girişimcilik eğitiminin etkisini anlamak ve gelecekteki girişimcileri daha iyi hazırlamak için büyük bir öneme sahiptir.

Araştırmanın amacı girişimcilik hakkında öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesine yönelik öğretmen görüşlerini belirlemektir. Bu amaçla aşağıdaki soruların yanıtları aranmıştır:

1. Girişimcilik Tanımına İlişkin görüşleriniz nelerdir? Girişimciliği nasıl tanımlarsınız?
2. Girişimcilik konusunda kendinizi değerlendiriniz? Girişimci bir ruha mı sahipsiniz? Açıklayınız?
3. Öğrencilere girişimcilik becerileri kazandırmak için neler yapılabilir?
4. Öğretmenlerin girişimcilik özelliğinin öğrenci üzerindeki etkisine ilişkin görüşleriniz nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada nitel bir araştırma tekniği olan fenomenoloji deseni kullanılmıştır. "Fenomenoloji deseni" olarak adlandırılan yeni bir araştırma yaklaşımı, farkında olduğumuz ancak henüz tam olarak anlamadığımız olgulara odaklanmaktadır. Ayrıca, öznel görüş kavramını vurgulayan ve bireysel farklılıkları dikkate alan yeni bir araştırma yaklaşımı içerir (Yıldırım & Şimşek, 2013). Bu çalışmada nitel bir araştırma tekniği olan fenomenoloji deseni kullanılmıştır. İnsanların deneyimlerini ve algılarını anlamak için kullanılan bir araştırma tekniği olgu bilim deseni. Bu desen, var olan ancak tam olarak anlamadığımız şeylere odaklanır. Ayrıca bu olgulara ilişkin bireysel perspektifler oluşturmak için bir yöntem sunar. İnsanların deneyimlerini anlamak, olayları ve taşıdıkları anlamları araştırmak için fenomenolojik araştırma uygulanır. Katılımcıların deneyimlerini daha iyi anlamak için araştırmacılar

derinlemesine, açık uçlu görüşmeler yapar. Katılımcılar bu görüşmeler sırasında kendi deneyimlerini paylaşmaya davet edilir ve araştırmacı yinelenen temaları ve anlamları aramak için anlatı analizini kullanır. Fenomenolojik tasarım, katılımcıların öznel deneyimlerine odaklanırken bireysel farklılıkları ve farklı bakış açılarına dikkate alır. Bu yöntem, çalışmanın kapsamlı ve derinlemesine anlaşılmasını sağlar ve katılımcılara seslerini duyurma şansı verir (Karataş, 2015). Bu çalışmanın fenomenoloji deseninin amacı, öğretmenlerin deneyimlerini ve beklentilerini anlamaktır. Araştırmacı, derinlemesine görüşmeler ve anlatı analizi yoluyla öğretmenlerin deneyimlerini derinlemesine incelemiştir. Bu tasarım, yöneticilerin öğretmenlerin iç yaşamlarını aydınlatarak nasıl teşvik edici bir çalışma ortamı yaratabileceklerine dair önemli içgörüler sunmaktadır. Özetle, fenomenolojik desen, insanların öznel deneyimlerini anlamak ve bunlardan kaynaklanan anlamları araştırmak için kullanılan güçlü bir nitel araştırma tekniğidir. Bu metodoloji, katılımcıların öznel dünyalarının önemini vurgularken, araştırmacıların katılımcıların deneyimlerini ve bakış açılarını derinlemesine kavramalarını sağlar.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu oluşturan 15 öğretmenin seçiminde kolayda örneklem yaklaşımı kullanılmıştır (Karataş, 2015). Araştırmacının belirli bir grup veya birimden örneklem seçme stratejisi, pratik ve erişilebilir olduğu için kolayda örnekleme tekniği olarak bilinir. Bu yaklaşımla araştırmacı, örnekleme pratik hususlara veya para ve zamandan tasarruf etme yollarına dayanarak seçer. Araştırmacı, kolayda örnekleme yöntemini kullanırken seçilen örneklemin temsil gücü konusunda dikkatli olmalıdır; çünkü önyargılar mevcut olabilir ve bu teknik kullanılarak seçilen örneklem daha geniş bir popülasyonu doğru bir şekilde yansıtmayabilir. Kolayda örnekleme yaklaşımı, özellikle küçük örneklem büyüklükleri veya az finansman gerektiren araştırmalarda faydalıdır. Örneğin, zaman ve kaynak kısıtlamaları nedeniyle bir araştırmacı, bir okuldaki öğretmenlerin bakış açılarını analiz etmek için kolayda örnekleme yöntemini kullanabilir. Örnekleme yapılırken okuldaki öğretmenlerle iletişime geçmek kolay olduğundan, öğretmenler bu gruptan seçilebilir (Karataş, 2015). Katılımcıların cinsiyetleri, yaşları ve kıdemleri titizlikle belgelenmiştir. Örneklemin detayları Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1: Araştırmaya Katılanların Demografik Değişkenleri

No	Cinsiyet	Branş	Yaş	Kıdem	Öğrenim Durumu
K1	Kadın	Sınıf Öğretmeni	34	11	Yüksek Lisans
K2	Erkek	İngilizce	38	13	Lisans
K3	Erkek	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	30	8	Yüksek Lisans
K4	Kadın	Sınıf Öğretmeni	38	15	Yüksek Lisans
K5	Erkek	Sınıf Öğretmeni	37	15	Lisans
K6	Kadın	Sınıf Öğretmeni	34	14	Lisans
K7	Kadın	Sınıf Öğretmeni	40	17	Lisans
K8	Kadın	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	28	3	Lisans
K9	Erkek	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	26	2	Yüksek Lisans
K10	Erkek	Matematik	32	8	Lisans
K11	Erkek	Fen Bilimleri	38	16	Yüksek Lisans
K12	Kadın	Sınıf Öğretmeni	34	11	Yüksek Lisans
K13	Kadın	Sınıf Öğretmeni	40	18	Lisans
K14	Kadın	Sınıf Öğretmeni	40	20	Lisans
K15	Erkek	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	43	20	Yüksek Lisans

Tablo 1'de verilen katılımcıların profili incelendiğinde, cinsiyet bakımından çalışmada 8 kadın 7 erkek öğretmen olduğu görülmüştür. Branşları bakımından çalışmada 1 Fen Bilimleri, 1 İngilizce, 1 Matematik, 1 Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik, 3 Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ve 8 Sınıf öğretmeni yer almıştır. Yaşları bakımından katılımcıların 26-43 yaş aralığında olduğu belirlenmiştir. Kıdem süreleri bakımından ise en az 2 yıl, en fazla 20 yıllık kıdeme sahip öğretmenler çalışmada yer almıştır. Eğitim durumları incelendiğinde ise katılımcıların 7'si yüksek lisans, 8'i de lisans mezunu olduklarını belirtmişlerdir.

Veri Toplama Aracı

Verileri toplamak için yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunu oluşturmak için ilgili literatürün kapsamlı bir incelemesinin ardından açık uçlu sorular oluşturulmuştur. Görüşme formu, mesleklerinde otorite olan üç uzmana görüşlerini bildirmeleri için gönderilmiş ve ilgili testler yapılarak bazı geri bildirimler sağlanmıştır. Bu geri bildirimler görüşme formunun oluşturulmasında kullanılmıştır. Katılımcılar görüşme öncesinde telefonla aranmış ve çalışma hakkında kısa bir açıklama yapılmıştır. Ayrıca, görüşme formunun çalıştıkları okullarda kendilerine uygun bir zamanda gönüllü olarak uygulanacağı belirtilmiştir. Görüşmeler 25 dakika sürmüş, katılımcıların sorulara verdikleri yanıtlar kaydedilmiş, kendilerine okunmuş ve ardından teyit edilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmacılar veri toplamak için çevrimiçi bir görüşme formu kullanmışlardır. Araştırma görüşmesi yaklaşık 25 dakika sürmüştür. Çalışmanın geçerliliğini sağlamak için, görüşme öncesinde katılımcılarla samimi bir diyalog

kurulmuştur. Katılımcılar da görüşlerini paylaşma özgürlüğüne sahip olmuştur. Doğrulanabilirliği garanti altına almak için, görüşmeler katılımcıların söyledikleri gibi kaydedilmiş ve daha sonra yazıya dökülmüştür. Kapsamlı bir açıklama yapılması aktarılabirliği sağlamıştır. Görüşme formundaki ham veriler, veri analizi için tercih edilen içerik analizi yaklaşımı kullanılarak metodik bir şekilde düzenlenmiştir. Katılımcıların her bir görüşme sorusuna verdikleri yanıtlar çeşitli sayfalara aktarılmıştır. Her bir katılımcının aynı soruya verdiği yanıtlar derlenmiştir. Kodlama ve ana temalar kullanılarak toplanan materyal düzenlenmiş ve incelenmiştir. Veriler arasındaki ilişkiler analiz edilerek belirli çıkarımlarda bulunulabilir ve bunlar daha sonra önceden belirlenmiş temalar doğrultusunda düzenlenerek yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

BULGULAR

Girişimcilik hakkında öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesine yönelik olarak yapılan araştırmada, araştırmaya katılan öğretmenlerden elde edilen verilerin değerlendirilmesi ve analizi sonucunda elde edilen bulgular ve bu bulgulara ilişkin tema ve kodlara aşağıdaki bölümlerde yer verilmiştir.

Girişimciliğin Tanımına İlişkin Katılımcıların Görüşleri

Araştırmacı tarafından geliştirilmiş olunan yarı yapılandırılmış görüşme formunda bulunan ve öğretmenlere yöneltilen “Girişimcilik Tanımına İlişkin görüşleriniz nelerdir? Girişimciliği nasıl tanımlarsınız?” şeklindeki açık uçlu soruya katılımcıların vermiş olduğu cevaplar neticesi oluşturulan tema ve kodlar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Girişimciliğin Tanımına İlişkin Katılımcıların Görüşlerine Dair Temalar ve Kodlar

Temalar	Kodlar	f
İlerleme ve Özgünlük	Rutin dışına çıkarak yeni bir fikir, yol, ürün ve duruş ortaya koymaktır	6
	Denenmemiş olanı denemek ve hayata geçirmektir	3
	Girişimcilik insanın kendini geliştirmesidir	1
	Özgün fikirlerin manevi ve maddi kazanımlara dönüştüğü bir faaliyettir	1
	Yeni fikirler üreterek, yeni bir adım atmak, yeni başlangıçlar yapabilmektir	1
Analiz ve Fırsatı Görme Yeteneği	Şartları iyi analiz ederek fırsatı görme yeteneğidir	2
	Başkalarının göremediği fırsatları görmek ve değerlendirmektir	1
	Bir alana farklı ve yaratıcı bir yaklaşımla yatırım yapmak demektir	1
	Farklı yol ve yöntemler, farklı çözümler bulmaktır	1
	Girişimcilik hayata alışlagelmişin dışında bakmaktır	1
Kararlılık ve Azim	Asla yılmadan başarıya ulaşana kadar denemektir	1
	Cesur davranarak yeri geldiğinde radikal kararlar alabilmektir	1
	Eyleme geçmek veya eyleme geçmeye istekli olmak	1
	Girişimcilik aktif olmak, sürekli ilerlemek demektir	1
	Her türlü riski göze alarak yeni bir işe adım atabilmektir	1

Tablo 2 incelendiğinde girişimciliğin tanımına ilişkin katılımcıların görüşlerinin; ilerleme ve özgünlük (f=12) analiz ve fırsatı görme yeteneği (f=6) ile kararlılık ve azim (f=5) olmak üzere üç tema altında toplandığı görülmektedir. İlerleme ve özgünlük teması altında girişimciliğin tanımına ilişkin katılımcıların görüşlerinin; rutin dışına çıkarak yeni bir fikir, yol, ürün ve duruş ortaya koymaktır; denenmemiş olanı denemek ve hayata geçirmektir; girişimcilik insanın kendini geliştirmesidir; özgün fikirlerin manevi ve maddi kazanımlara dönüştüğü bir faaliyettir; yeni fikirler üreterek, yeni bir adım atmak, yeni başlangıçlar yapabilmektir şeklinde 5 adet kod halinde sıralandığı görülmektedir. Buna göre katılımcıların bu tema altında girişimciliği daha çok; rutin dışına çıkarak yeni bir fikir, yol, ürün ve duruş ortaya koymak (f=6); denenmemiş olanı denemek ve hayata geçirmek (f=3) şeklinde tanımladıkları görülmektedir. Katılımcıların ilerleme ve özgünlük teması altında yer alan görüşleri aşağıya çıkartılmıştır:

“Yeni fikirler üreterek, yeni bir adım atmak, yeni başlangıçlar yaratabilme isteğidir.” (K1)

“Girişimcilik yapılmayana yapma ...yeteneğidir.” (K2)

“Bence girişimcilik yaşanan durumlara farklı bakış açısı ile yaklaşım yeni bir şeyler ortaya koymaktır.” (K4)

“Girişimcilik yeni özgün durumlar ortaya koymak ve uygulamaya geçmektir. Yapılagelen uygulamaların dışına çıkmaktır. ...Denenmemiş olanı denemektir.” (K5)

“Özgün fikirlerin manevi ve maddi kazanımlara dönüştüğü bir faaliyettir.” (K6)

“Olmayan, yeni bir fikri veya ürünü ortaya çıkarma, sunma olarak tanımlayabilirim. İhtiyaca yönelik olması, işleri kolaylaştırması için ortaya yeni bir fikir ya da ürün sunma olarak daha net tanımlayabilirim.” (K7)

“Girişimcilik insanın kendini geliştirmesidir. Daha önce düşünülmemiş şeyleri düşünmek ve hayata başarılı bir şekilde geçirmektir.” (K8)

“Girişimcilik yeni bir şeyler üretme sürecidir diyebilirim. Bu süreçte daha önce olmayan yeni bir şeyler üretmenin yanı sıra üretileni de değiştirip daha esnek bir şekilde geliştirebilme sürecini de kapsayabilir diye düşünüyorum.” (K12)

“Girişimcilik; var olan mevcut sistem ya da yapıda yani şeyler ortaya koyarak farkındalık oluşturma şeklidir. Amaç ticari de olabilir ilmi çalışmalar için de olabilir.” (K13)

“Bir alana farklı ve yaratıcı bir yaklaşımla yatırım yapmak demektir. Rutinin dışına çıkmak ve kendinden bir şey katarak farklı yeni bir yol, ürün ve duruş ortaya koymaktır.” (K15)

Analiz ve fırsatı görme yeteneği teması altında girişimciliğin tanımına ilişkin katılımcıların görüşlerinin; şartları iyi analiz ederek fırsatı görme yeteneğidir; başkalarının göremediği fırsatları görmek ve değerlendirmektir; bir alana farklı ve yaratıcı bir yaklaşımla yatırım yapmak demektir; farklı yol ve yöntemler, farklı çözümler bulmaktır; girişimcilik hayata alışılagelmişin dışında bakmaktır şeklinde 5 adet kod halinde sıralandığı görülmektedir. Buna göre katılımcıların bu tema altında girişimciliği daha çok; şartları iyi analiz ederek fırsatı görme yeteneği (f=2) şeklinde tanımladıkları görülmektedir. Katılımcıların analiz ve fırsatı görme yeteneği teması altında yer alan görüşleri aşağıya çıkartılmıştır:

“Girişimcilik ...herkesin olumsuz görüş belirttiği kimi durumları iyi analiz ederek fırsatı görme yeteneğidir.” (K2)

“Girişimcilik bir durum karşısındaki fırsatları görebilme becerisidir. Kendisiyle ilgili alacağı kararlarda ortaya çıkabilecek sonuçları analiz ederek olası fırsatları keşfetmede önemli avantajlar sağlayabilmektedir. Bu doğrultuda daha sağlıklı kararlar alınıp bulunduğu konumda kendisi için fayda sağlayabilecek imkanlar yaratabilir.” (K3)

“Farklı yol ve yöntemler bulmak farklı çözümler bulmaktır.” (K5)

“Girişimcilik hayata alışılagelmişin dışında bakmaktır. Başkalarının göremediği fırsatları görmek ve değerlendirmektir.” (K9)

“Bir alana farklı ve yaratıcı bir yaklaşımla yatırım yapmak demektir.” (K15)

Kararlılık ve azim teması altında girişimciliğin tanımına ilişkin katılımcıların görüşlerinin; asla yılmadan başarıya ulaşana kadar denemektir; cesur davranarak yeri geldiğinde radikal kararlar alabilmektir; eyleme geçmek veya eyleme geçmeye istekli olmak; girişimcilik aktif olmak, sürekli ilerlemek demektir; her türlü riski göze alarak yeni bir işe adım atabilmektir şeklinde 5 adet kod halinde sıralandığı görülmektedir. Katılımcıların kararlılık ve azim teması altında yer alan görüşleri aşağıya çıkartılmıştır:

“Cesur davranarak yeri geldiğinde radikal kararlar alabilmektir girişimcilik.” (K1)

“Girişimcilik aktif olmaktır. Sürekli ilerlemektir. Asla yılmadan başarıya ulaşana kadar denemektir.” (K10)

“Eyleme geçmek veya eyleme geçmeye isteklilik olarak tanımlayabilirim.” (K11)

Girişimcilik Konusunda Katılımcıların Kendilerini Nasıl Değerlendirdikleri

Araştırmacı tarafından geliştirilmiş olunan yarı yapılandırılmış görüşme formunda bulunan ve öğretmenlere yöneltilen “Girişimcilik konusunda kendinizi değerlendiriniz? Girişimci bir ruha mı sahipsiniz? Açıklayınız?” şeklindeki açık uçlu soruya katılımcı öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplar neticesi oluşturulan tema ve kodlar Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3: Girişimcilik Konusunda Katılımcıların Kendilerini Nasıl Değerlendirdiklerine İlişkin Temalar ve Kodlar

Temalar	Kodlar	f
Girişimcilik konusunda kendini olumlu değerlendirenlerin görüşleri	Girişimci bir ruha sahibim	1
	Girişimci bir ruha sahibim lakin mesleğim ve memuriyet girişimciliği engelleyen unsurlar	1
	Girişimci bir ruha sahibim, sınıfta öğrencilerimin anlayabilmesi için daha önce uygulanan yöntemlerin dışında yeni yöntemler ve ders materyalleri denerim	1
	Girişimci bir ruha sahip olduğumu düşünüyorum, sürekli kendimi geliştiririm, makaleler okurum, geleceğe yönelik planlar yaparım	1
	Girişimci olmaya istekliyim, yaptığım işi, yaşantımı, çevremi daha iyi hale getirmek için araştırma yapar, harekete geçerim	1
	Girişimci ruha sahibim, faydalı her konuda farklı şeyler deneyerek mesleki-sosyal alanda kendimi geliştirmeye çalışırım	1
	Kendimi girişimci bir öğretmen olarak tanımlayabilirim	1
	Kişisel kararlarımda girişimciyim ancak ailemi ilgilendiren durumlarda gelenekselciyim	1
	Mesleğimde ve meslek dışı faaliyetlerde girişimciyim	1
	Toplam	9
Girişimcilik Konusunda Kendini Olumsuz Değerlendirenlerin Görüşleri	Garantici ve planlı olmayı sevdiğim için hayatta risk almak bana göre değil	1
	Girişimci bir ruha sahip olduğumu düşünmüyorum, kolay pes ederim	1
	Girişimci bir ruha sahip olduğumu söyleyemem	1
	Girişimci olduğum söylenemez, çevresel şartlar girişimciliğin önündeki en büyük engel	1
	Girişimci olmadığımı söyleyebilirim fikirlerimi hayata geçirmekte güçlük yaşıyorum	1
	Yeni fikirler üretmeyi severim ancak bunları hayata geçirme konusunda çekimser kalıyorum	1
	Toplam	6

Tablo 3 incelendiğinde girişimcilik konusunda katılımcıların kendilerini nasıl değerlendirdiklerine ilişkin görüşlerin; girişimcilik konusunda kendini olumlu değerlendirenlerin görüşleri (f=9) girişimcilik konusunda kendini olumsuz değerlendirenlerin görüşleri (f=6) olmak üzere iki tema altında toplandığı görülmektedir. Buna göre; araştırmaya katılan 15 öğretmenden 9'u (Yüzde 60) girişimci bir ruha sahip olduğunu ifade ederken, 6'sı (Yüzde 40) ise girişimci bir ruha sahip olmadığını ya da yeni fikirler üretse de bunları hayata geçirme konusunda çekimser kaldığını vb. ifade etmişlerdir.

Girişimcilik konusunda kendini olumlu değerlendirenlerin görüşleri teması altında; girişimci bir ruha sahibim; girişimci bir ruha sahibim lakin mesleğim ve memuriyet girişimciliği engelleyen unsurlar; girişimci bir ruha sahibim, sınıfta öğrencilerimin anlayabilmesi için daha önce uygulanan yöntemlerin dışında yeni yöntemler ve ders materyalleri denerim; girişimci bir ruha sahip olduğumu düşünüyorum, sürekli kendimi geliştiririm, makaleler okurum, geleceğe yönelik planlar yaparım; girişimci olmaya istekliyim, yaptığım işi, yaşantımı, çevremi daha iyi hale getirmek için araştırma yapar, harekete geçerim; girişimci ruha sahibim, faydalı her konuda farklı şeyler deneyerek mesleki-sosyal alanda kendimi geliştirmeye çalışırım; kendimi girişimci bir öğretmen olarak tanımlayabilirim; kişisel kararlarımda girişimciyim ancak ailemi ilgilendiren durumlarda gelenekselciyim; mesleğimde ve meslek dışı faaliyetlerde girişimciyim şeklinde 9 adet görüş bildirildiği görülmektedir. Girişimcilik konusunda kendini olumlu değerlendirenlerin görüşleri aşağıya çıkartılmıştır:

“Kişisel kararlar söz konusuysen girişimci olduğumu söyleyebilirim ancak ailemi ilgilendiren durumlarda daha gelenekselci olduğumu düşünüyorum.” (K2)

“İmkanlar dahilinde mesleğimde ve meslek dışı faaliyetlerde girişimci olarak yer aldım.” (K6)

“Girişimci bir ruha sahibim. Olumlu sonuçlara ulaştığım girişimlerim olduğu gibi bazı attığım adımlarda süreç hakimiyeti ve sonuçlandırmamak gibi sorunlarla karşılaştım.” (K7)

“Sınıfta öğrencilerimin anlayabilmesi için daha önce uygulanan yöntemlerin dışında yeni yöntemler ve ders materyalleri deniyorum. Girişimci bir ruha sahibim ama bu girişimci ruhun eğitimin diğer sac ayakları olan idare ve veli grubu tarafından da desteklenmesi gerekiyor, böylece daha sürdürülebilir olur.” (K8)

“Girişimci bir ruha sahip olduğumu düşünüyorum. Sürekli kendimi geliştiririm makaleler okurum. Geleceğe yönelik planlar yaparım.” (K9)

“Girişimci bir ruha sahibim lakin mesleğim ve memuriyet girişimciliği engelleyen unsurlardan biri. Hayatımızda standartlarımızdan çıkmak bir hayli zor.” (K10)

“Girişimci olamaya istekli olduğumu söyleyebilirim, yaptığım işi, yaşantımı veya çevremi daha iyi hale getirmek için imkanlarımı verimli şekilde kullanmak için araştırma yapar, harekete geçerim.” (K12)

“Girişimci ruha sahibim. Faydasının olduğunu düşündüğüm her konuda farklı şeyler deneyerek mesleki- sosyal alanda kendimi geliştirme çalışırım. Araştırma yapmaktan ve sorgulamaktan keyif alan bir yapıya sahibim.” (K14)

“Kendimi girişimci bir öğretmen olarak tanımlayabilirim.” (K15)

Girişimcilik konusunda kendini olumsuz değerlendirenlerin görüşleri teması altında yer alan görüşler; (K4) nolu katılımcı garantici ve planlı olmayı sevdiği için hayatta risk almanın kendisine göre olmadığını; (K11) nolu katılımcı girişimci bir ruha sahip olduğunu düşünmediğini ve kolay pes ettiğini; benzer şekilde (K13) nolu katılımcı da girişimci bir ruha sahip olduğunu söyleyemeyeceğini; (K5) nolu katılımcı girişimci olduğunun söylenemeyeceğini ve çevresel şartların girişimciliğin önündeki en büyük engel olduğunu; (K3) nolu katılımcı girişimci olmadığını söyleyebileceğini, fikirlerini hayata geçirmekte güçlük yaşadığını; (K1) nolu katılımcı da benzer şekilde yeni fikirler üretmeyi sevdiğini ancak bunları hayata geçirme konusunda çekimser kaldığını ifade etmişlerdir. Girişimcilik konusunda kendini olumsuz değerlendirenlerin görüşleri aşağıya çıkartılmıştır:

“Girişimcilik konusunda çoğu zaman cesur olamayabilirim. Yeni adımlar atmayı, yeni fikirler üretmeyi severim ancak bunları hayata geçirmekte, radikal adımlar atmakta günlük hayatta çekimser kalabiliyorum. Emin adımlarla ilerlemeden, yeni fikirleri test etmeden, durumları kontrol altına almadan girişimde bulunmayı pek doğru bulmuyorum. Yaklaşımım da genellikle bu yönde olmaktadır.” (K1)

“Çok fazla olmadığımı söyleyebilirim. Fikirlerimi hayata geçirmekte güçlük yaşarım. Mesleğimle ilgili birçok konu birlikte hareket edildiğinde daha iyi sonuçlar vereceği için çok fazla fikirlerimi paylaşmakta özgür olduğumu düşünmüyorum. Genel olarak önüme çıkan fırsatlarda daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyarım. Bazen bu araştırmalar yeterli yapılmayınca fırsatlardan uzaklaşıyorum.” (K3)

“Bence girişimci olmak için bir insanın cesur, gözü kara olması ya da elindekileri de kaybetme olasılığını kabullenmesi gerekmektedir. Şahsen elimdekilerle yetinmek bazı durumlarda bana daha çok uyuyor. Fakat gerçekten girişimci olmamı gerektirecek şartlar oluşmuşsa ya da kendimi biraz daha garanti altına alabiliyorsam tabi ki girişimci olmaya çalışırım. Biraz garantici ve planlı olmayı sevdiğim için hayatta risk almak ya da belirsizlikleri olabilecek şeyler yapmak benim için biraz uzak maalesef.” (K4)

“Çok fazla girişimci olduğum söylenemez. Var olanı uygulamaya yönelik bir tarzım var genel olarak. Çevresel şartlar girişimciliğin önündeki en büyük engeldir. Çevreden bağımsız başarıma isteği ve içsel güdülenme en önemli unsur bana göre bunu başaran insan farklılık ortaya koyabilir.” (K5)

“Girişimci bir ruha sahip olduğumu düşünmüyorum. Hayatta bazen bana ulaşılmaz gelen şeylerden kolay pes ediyorum.” (K11)

“Girişimcilik konusunda teorik kavramları bildiğim ve girişimciliğin gerektirdiği kişisel özelliklere sahip olduğumu bilsem de tam anlamıyla girişimci bir ruha sahip olduğumu söyleyemiyorum. Bunun için pratiğe bakmamız gerek.” (K13)

Öğrencilere Girişimcilik Becerileri Kazandırmak İçin Neler Yapılabileceğine İlişkin Katılımcıların Görüşleri

Araştırmacı tarafından geliştirilmiş olunan yarı yapılandırılmış görüşme formunda bulunan ve öğretmenlere üçüncü sırada yöneltilen “Öğrencilere girişimcilik becerileri kazandırmak için neler yapılabilir?” şeklindeki açık uçlu soruya katılımcıların vermiş olduğu cevaplar neticesi oluşturulan tema ve kodlar Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4: Öğrencilere Girişimcilik Becerileri Kazandırmak İçin Neler Yapılabileceğine İlişkin Katılımcıların Görüşlerine Dair Temalar ve Kodlar

Temalar	Kodlar	f
Eğitim ve Öğretim Yöntemleri	Girişimciliğe özendirmek amacıyla öğrencilere proje çalışmaları yaptırılabilir	4
	Girişimcilikte başarılı olmuş kişiler okullara davet edilerek onlarla söyleşiler yapılabilir, seminer ve konferanslar verdirilebilir	3
	Girişimci ve bilim insanlarının hayat hikayeleri anlatılabilir ve bunlarla ilgili videolar izletilebilir	2
	Beyin fırtınası tekniği uygulanabilir	1
	Bunun için öğrencilere en başta düzenli okuma alışkanlığı kazandırılmalıdır	1
	Girişimciliğin sadece maddi bir kazanç olmadığını anlatabilmek için öğrencilere doğa ile ilgili projeler yaptırılabilir	1
Eğitim Ortamı ve Tutum	Öncelikle öğrencilerin korkmadan düşüncelerini ifade edecekleri ve araştırma yapabilecekleri bir eğitim sistemi oluşturulmalıdır	2
	Lise düzeyinde girişimcilikle ilgili dersler verilebilir	1
	Öğrencilere ilk aşamada yenilikçi ve vizyoner bir kişilik kazandırılmalıdır	1
	Öğrencinin risklerini göze alarak yeni fikirler ileri sürmesine, farklı bakış açısı geliştirmesine fırsat verilmelidir	1
	Öğretmen öğretim yollarını değiştirerek öğrencinin bakış açısında değişiklik yapabilmelidir	1
	Öncelikle öğretmenin bakış açısının girişimcilik yönünde gelişmesi gerekmektedir	1
Etkinlik ve Uygulamalar	Öğrencilerin hayal dünyasını geliştirici materyaller hazırlanabilir, etkinlikler ve geziler düzenlenebilir	2
	Öğrenciler için kâr-zarar hesaplamaları yapabilecekleri satış standları açılabilir	1
	Öğrencilerden bir ürün geliştirmesi ve bu ürünün reklam ve pazarlamasını yapması istenebilir	1
	Yeni teknolojiler öğrencilere mutlaka tanıtılmalıdır	1

Tablo 4 incelendiğinde öğrencilere girişimcilik becerileri kazandırmak için neler yapılabileceğine ilişkin katılımcıların görüşlerinin; eğitim ve öğretim yöntemleri (f=12) eğitim ortamı ve tutum (f=7) ile etkinlik ve uygulamalar (f=5) olmak üzere üç tema altında toplandığı görülmektedir. Eğitim ve öğretim yöntemleri teması altında öğrencilere girişimcilik becerileri kazandırmak için neler yapılabileceğine ilişkin katılımcıların görüşlerinin; girişimciliğe özendirmek amacıyla öğrencilere proje çalışmaları yaptırılabilirliği; girişimcilikte başarılı olmuş kişilerin okullara davet edilerek onlarla söyleşiler yapılabilirliği, seminer ve konferanslar verdirilebileceği; girişimci ve bilim insanlarının hayat hikayelerinin anlatılabilirliği ve bunlarla ilgili videolar izletilebileceği; beyin fırtınası tekniği uygulanabilirliği; bu beceri için öğrencilere en başta düzenli okuma alışkanlığı kazandırılması gerektiği; girişimciliğin sadece maddi bir kazanç olmadığını anlatabilmek için öğrencilere doğa ile ilgili projeler yaptırılabilirliği şeklinde 6 adet kod halinde sıralandığı görülmektedir. Buna göre katılımcıların öğrencilere girişimcilik becerileri kazandırmak için bu tema altında en çok; girişimciliğe özendirmek amacıyla öğrencilere proje çalışmaları yaptırılması (f=4); girişimcilikte başarılı olmuş kişilerin okullara davet edilerek onlarla söyleşiler yapılması, seminer ve konferanslar verdirilmesi (f=3) görüşlerini dile getirdikleri anlaşılmaktadır. Katılımcıların eğitim ve öğretim yöntemleri teması altında yer alan görüşleri aşağıya çıkartılmıştır:

“...Ayrıca tarih bilgisi dahilinde daha önce başarılı olamayacağı düşünülen bilim insanları ve bunların günümüze katkıları öğretilmelidir.” (K2)

“Öğrencilerin teması girişimcilik üzerine kurulu projelerde yer alması sağlanarak üst düzey düşünme becerileri artırılabilir. Sosyal açıdan kendini ifade etmesi için de projelerini sunmaları ve değerlendirmeler ve yönlendirmelerle tekrar düşünmesi sağlanabilir.” (K3)

“Girişimciliğin sadece maddi bir kazanç olmadığını anlatabilmek için doğa ile ilgili bir proje geliştirilebilir.” (K6)

“Öğrencilerin ufkunu açacak sorular sorulabilir derslerde. Beyin fırtınası tekniği sık uygulanabilir. “Mantıklı/uygulanabilir/uygulanamaz” gibi değerlendirmeler sonraya bırakılabilir. Bir ihtiyaç ya da sorun ortaya atılıp öğrencilerden buna yönelik çözüm bulmaları istenebilir. Girişimci insanların hayat hikayelerini anlatan kısa videolar izletilebilir. Denemekten korkmamaları gerektiği, başarısızlığın üstüne gidilmesi gerektiği defalarca kez vurgulanmalıdır. Sosyal hayatta karşılaşılan sorunlara çözüm olabilecek fikirler dinlenir. Ürün ortaya konulması istenebilir.” (K7)

“Girişimcilikte başarılı olmuş bireyler okullara getirilip seminer verdirilebilir.” (K8)

“Kendi başına da hayata karşı dik durabilmesi için çalışmalar ve konferanslar verilmelidir.” (K10)

“Girişimcilik ile ilgili çeşitli problem durumlar ve belli kısıtlar (zaman, bütçe, malzeme vs.) verilip ürünler ortaya çıkarmasını bekleyebiliriz.” (K11)

“Girişimcilikle alakalı kazanımların sayısı arttırılabilir. Bu becerilerle alakalı etkinlikler öğrencilerle yapılabilir. Sadece girişimcilik odaklı projeler yapılabilir ve böylece öğrenciler teşvik edilebilir. Örnek gösterilebilecek kişiler davet edilip öğrencilerle söyleşiler yapılabilir. Öğrenci merkezli ve 21. yy. becerilerini içeren çalışmalarla girişimcilik becerileri geliştirilebilir.” (K12)

“Bu becerinin kazanılmasının en temel kuralı “düzenli okuma alışkanlığının” olmasıdır. Öğrencilerin bir konu hakkında çok boyutlu düşünceleri, sorgulama yapmaları ancak ve ancak okuyarak olur.” (K13)

“Problem çözmeye odaklı hayatta her zaman karşılaşılabilecekleri bir sorunu çözmek için problem çözme ve proje temelli çalışmalar yaparım.” (K15)

Eğitim ortamı ve tutum teması altında öğrencilere girişimcilik becerileri kazandırmak için neler yapılabileceğine ilişkin katılımcıların görüşlerinin; öncelikle öğrencilerin korkmadan düşüncelerini ifade edecekleri ve araştırma yapabilecekleri bir eğitim sistemi oluşturulması; lise düzeyinde girişimcilikle ilgili dersler verilmesi; öğrencilere ilk aşamada yenilikçi ve vizyoner bir kişilik kazandırılması; öğrencilerin risklerini göze alarak yeni fikirler ileri sürmesine, farklı bakış açısı geliştirmesine fırsat verilmesi; öğretmenin öğretim yollarını değiştirerek öğrencinin bakış açısında değişiklik yapabilmesi; öncelikle öğretmenin bakış açısının girişimcilik yönünde gelişmesi şeklinde 6 adet kod halinde sıralandığı görülmektedir. Buna göre katılımcıların öğrencilere girişimcilik becerileri kazandırmak için bu tema altında en çok; öncelikle öğrencilerin korkmadan düşüncelerini ifade edecekleri ve araştırma yapabilecekleri bir eğitim sistemi oluşturulması (f=2) görüşünü dile getirdikleri anlaşılmaktadır. Katılımcıların eğitim ortamı ve tutum teması altında yer alan görüşleri aşağıya çıkartılmıştır:

“Öncelikle öğretmenin bakış açısının da bu yönde gelişmesi gerekmektedir. Bilginin sadece kitaplarda kalmaması gerektiği, öğrenciye de aktif rol verilerek öğrencinin potansiyeli ortaya konmalıdır. Öğrenciye yeni fikirler sunmasına, bunların da risklerini göze alarak ortaya koymasına fırsat verilmelidir. Sınıf içerisinde farklı bakış açılarına olanak sağlanmalıdır. Öğretmen öğretim yollarını değiştirerek, bazen de farklılık getirerek öğrencinin bakış açısında değişiklik yaratabilmelidir. Öğretmen öğrencisine ilham olup öğrencinin de yeni fikirler geliştirmesine fırsat vermelidir ki öğrencinin girişimcilik becerisi olumlu yönde ilerlesin.” (K1)

“Öğrencilere girişimcilik duygusunun lise düzeyinde kazandırılabilceğini düşünüyorum. Özellikle mesleki ve teknik liselerde okuyan öğrencilerin mezun olduktan bir süre sonra ve yeterli deneyimi kazandıklarında girişimcilik konusunda teşvik edilmesi gerektiğini düşünüyorum. Girişimcilik düzeyi arttıkça yapılan işlerin kalitesinin de doğru oranda artacağına inanıyorum. Bu yüzden öğrencilerin iyi gözlemlenip desteklenmesi gerekmektedir. Ayrıca bu okullarda girişimci olmak ve bunun gerektirdikleri ile ilgili dersler verilebilir. Bu sayede öğrenciler girişimci olmak istediklerinde neler yapılması gerektiğini ya da yapılmaması gerektiğini uzmanlardan öğrenmiş ve bir adım önde başlamış olurlar.” (K4)

“Öğrencilerin bireysel olarak kendilerini özgürce ifade edebilecekleri etkinlikler ve uygulamalar yapılmalı. Sorumluluk almaktan çekinmeyen elini taşın altına koyabilen öğrenciler yetiştirilmelidir.” (K5)

“...Korkmadan düşüncelerini ifade edecekleri ve araştırma yapabilecekleri eğitim sistemi olmalıdır. Ezbercilikten ve not korkusundan uzak yetenekleri doğrultusunda ilerleyebilecekleri bir eğitim sistemi gereklidir.” (K13)

“Öncelikle hayata bakış açılarını değiştirmek gerekir. Yenilikçi vizyoner bir kişilik kazandırmak bu işin ilk aşamasıdır. Diğer konular teknik boyuttur.” (K15)

Etkinlik ve uygulamalar teması altında öğrencilere girişimcilik becerileri kazandırmak için neler yapılabileceğine ilişkin katılımcıların görüşlerinin; öğrencilerin hayal dünyasını geliştirici materyaller hazırlanabileceği, etkinlikler ve geziler düzenlenebileceği; öğrenciler için kâr-zarar hesaplamaları yapabilecekleri satış stantları açılabilceği; öğrencilerden bir ürün geliştirmesi ve bu ürünün reklam ve pazarlamasını yapmalarının istenebileceği; yeni teknolojilerin öğrencilere mutlaka tanıtılması şeklinde 4 adet kod halinde sıralandığı görülmektedir. Buna göre katılımcıların öğrencilere girişimcilik becerileri kazandırmak için bu tema altında en çok; öğrencilerin hayal dünyasını geliştirici materyaller hazırlanabileceği, etkinlikler ve geziler düzenlenebileceği (f=2) görüşünü vurguladıkları anlaşılmaktadır. Katılımcıların etkinlik ve uygulamalar teması altında yer alan görüşleri aşağıya çıkartılmıştır:

“Yeni teknolojiler, yeni yerler öğrencilere mutlaka tanıtılmalıdır.” (K2)

“Öğrencilerden bir ürün geliştirmesi ve bu ürünün pazarlama reklamını yapması istenebilir. Öğrenciler için satış stantları yapılarak kâr-zarar hesaplamaları yapabilecekleri bir faaliyet düzenlenebilir.” (K6)

“Öğrencilerin hayal dünyasını geliştirici etkinlikler, geziler, materyal hazırlanabilir. Öğrencilerin ilerlemeleri, gelişim seviyeleri takip edilmelidir. Yeni öğretim programı geliştirilmelidir.” (K14)

Öğretmenlerin Girişimcilik Özelliğinin Öğrenci Üzerindeki Etkisine İlişkin Katılımcıların Görüşleri

Araştırmacı tarafından geliştirilmiş olunan yarı yapılandırılmış görüşme formunda bulunan ve öğretmenlere üçüncü sırada yöneltilen “Öğretmenlerin girişimcilik özelliğinin öğrenci üzerindeki etkisine ilişkin görüşleriniz nelerdir?” şeklindeki açık uçlu soruya katılımcıların vermiş olduğu cevaplar neticesi oluşturulan tema ve kodlar Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5: Öğretmenlerin Girişimcilik Özelliğinin Öğrenci Üzerindeki Etkisine İlişkin Katılımcıların Görüşlerine Dair Temalar ve Kodlar

Temalar	Görüşler	f
Öğretmenin Rol Model Etkisi	Öğretmenin girişimci olması öğrencileri etkiler, girişimci olan öğretmenin cesur ve girişimci öğrencileri olur	10
	Öğretmenin sınıf içerisinde sergilediği vizyoner ve girişimci bakış açısı öğrencilerde de düşünme becerilerini ve farklı bakış açısını geliştirir	5
Öğrencinin Girişimcilik Potansiyelinin Geliştirilmesi	Öğretmenlerin yenilikçi yöntemler ve projelerle öğrencilerin girişimcilik becerilerini desteklemesi gerekmektedir	4
	Öğretmenler, geleneksel yöntemler yerine proje-oyun temelli öğrenme ve yenilikçi yaklaşımlarla öğrencilerin girişimcilik potansiyelini ortaya çıkarmalıdır	2
	Öğretmenler, öğrencileri keşfedilmeyi bekleyen "gizli bir hazine" olarak görmeli ve onları cesaretlendirerek girişimci düşünceye yönlendirmelidir	2
	Öğretmenler, öğrencilere girişimcilik özelliğini kazandırmak için soru sorma, problemleri çözme ve yenilikçi düşünme becerilerini teşvik etmelidir	3
	Öğretmenin girişimci yaklaşımı öğrencilerin kariyer hedefleri ve hayalleri konusunda daha bilinçli karar vermelerine yardımcı olur	1

Tablo 5 incelendiğinde öğretmenlerin girişimcilik özelliğinin öğrenci üzerindeki etkisine ilişkin katılımcıların görüşlerinin; öğretmenin rol model etkisi (f=15) öğrencinin girişimcilik potansiyelinin geliştirilmesi (f=12) olmak üzere iki tema altında toplandığı görülmektedir. Öğretmenin rol model etkisi teması altında öğretmenlerin girişimcilik özelliğinin öğrenci üzerindeki etkisine ilişkin katılımcıların görüşlerinin; öğretmenin girişimci olması öğrencileri etkiler, girişimci olan öğretmenin cesur ve girişimci öğrencileri olur; öğretmenin sınıf içerisinde sergilediği vizyoner ve girişimci bakış açısı öğrencilerde de düşünme becerilerini ve farklı bakış açısını geliştirir şeklinde 2 noktada yoğunlaştığı görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin girişimcilik özelliğinin öğrenci üzerindeki etkisine ilişkin bu tema altında; öğretmenin girişimci olmasının öğrencileri etkileyeceği, rol model olarak girişimci öğretmenin cesur ve girişimci öğrencilerinin olacağı (f=10) görüşünün çokça vurgulandığı anlaşılmaktadır. Katılımcıların öğretmenin rol model etkisi teması altında yer alan bazı görüşleri aşağıya çıkartılmıştır:

“Öğretmenin sınıf içerisindeki vizyoner ve girişimci bakış açısına sahip olması öğrencinin de bu yönde bir bakış açısıyla hareket etmesine sebep olmaktadır. Dolayısıyla sınıf içerisinde ve dışarısında yapılan çalışmalar, görevler ve etkinlikler bu yönde ilerlediği zaman öğrenci olaylara ve kavramlara daha fonksiyonel bakmaktadır. Öğretmenin bilgisinin sadece kitaplarda kalmadığı, yeni fikirler, farklı yol ve yöntemlerin uygulanması, bunun bilincinin de öğrenciye kanalize edilmesi zaman içerisinde öğrencide farklı bir pencere açmaktadır. Öğretmenin eğitimde yarattığı girişimcilik becerisi öğrenci üzerinde sadece akademik yönde olmamakla beraber, sosyal ve duyuşsal alanda da olumlu sonuçlar yaratmaktadır.” (K1)

“Öğretmenlerin öğrenciler üzerinde girişimcilik etkisinin yüksek düzeyde olduğunu düşünüyorum.” (K2)

“Gerçekten girişimcilik ruhuna sahip olan öğretmenlerin öğrenciler açısından daha rol model olacağına inanıyorum. Bu sayede öğrencilerin de girişimcilik ruhunun artacağı ya da kendilerine olan cesaret ve güvenlerinin yükseleceğini düşünüyorum.” (K4)

“Öğretmenin girişimci bir yapıda olması öğrenciler üzerinde olumlu etki yapacaktır. Öğretmenin öğrenci üzerinde rol model etkisi vardır. Öğrenciyi bu konuda cesaretlendirmeli öğretmen. Böyle bir sınıf ortamında öğrencinin özgün eserler sunması daha kolay olur.” (K5)

“Öğretmen öğrenci için rol modeldir. Öğretmenin ruh hali ve karakteri öğrenciyi etkiler çünkü öğrenciler çoğu zaman ailelerinden çok öğretmeni ile zaman geçirirler. Öğretmenin dinamik ve girişimci olması öğrenciye de yansır.” (K8)

“Öğretmenin girişimci olmaması öğrenciyi de etkiler. Öğretmen hayata farklı bakabilmeli ki öğrenci de bakabilsin.” (K9)

“Öğretmen ile öğrenci arasında bir bağ vardır. Zamanla öğrenci örnek aldığı öğretmen gibi davranmaya başlar.” (K10)

“Öğrenciler için öğretmenler rol model bir konumdadır. Öğrenciler model olan bir öğretmenle karşılaştıklarında gizil öğrenmeyle dahi bu becerinin farkında varacaklar, girişimci bir ruha sahip olmayla ilgili adımlar atacaktır.” (K12)

“Öğrenci için öğretmen her şeyden önce bir rol modeldir. Üretken yaratıcı ve değişimci bir öğretmen öğrenci üzerinde de aynı yansımaları görecektir.” (K15)

Öğrencinin girişimcilik potansiyelinin geliştirilmesi teması altında öğretmenlerin girişimcilik özelliğinin öğrenci üzerindeki etkisine ilişkin katılımcıların görüşlerinin; öğretmenlerin yenilikçi yöntemler ve projelerle öğrencilerin girişimcilik becerilerini desteklemesi gerektiği; öğretmenlerin, geleneksel yöntemler yerine proje-oyun temelli öğrenme ve yenilikçi yaklaşımlarla öğrencilerin girişimcilik potansiyelini ortaya çıkarmaları; öğretmenlerin, öğrencileri keşfedilmeyi bekleyen "gizli bir hazine" olarak görmeleri ve onları cesaretlendirerek girişimci düşünmeye yönlendirmeleri; öğretmenlerin, öğrencilere girişimcilik özelliğini kazandırmak için soru sorma, problem çözme ve yenilikçi düşünme becerilerini geliştirmeleri konusunda teşvik etmeleri; öğretmenin girişimci yaklaşımının öğrencilerin kariyer hedefleri ve hayalleri konusunda daha bilinçli karar vermelerine yardımcı olduğu şeklinde 5 noktada yoğunlaştığı görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin girişimcilik özelliğinin öğrenci üzerindeki etkisine ilişkin olarak bu tema altında; öğretmenlerin yenilikçi yöntemler ve projelerle öğrencilerin girişimcilik becerilerini desteklemesi gerektiği görüşünün (f=4) çokça vurgulandığı anlaşılmaktadır. Katılımcıların öğrencinin girişimcilik potansiyelinin geliştirilmesi teması altında yer alan bazı görüşleri aşağıya çıkartılmıştır:

“Modern çağ ve teknolojiler ile iç içe olup bunu öğrencilerine kendi deneyimleriyle harmanlayıp aktaran öğretmen öğrencilerinin girişimci yönlerini keşfetmelerini ve bunu geliştirmelerini sağlamada çok önemlidir.” (K2)

“Öğretmenler de girişimciliği ilke edinen ve kişilik özellikleriyle mesleğine yansıtılabilen bir ortam yaratarak öğrencilerin düşünme becerilerine rehberlik edebilir. Gözlemleri ve deneyimleriyle fırsatları bulmasında destek olabilir.” (K3)

“Öğretmenlerin sahip olduğu bilgi ve beceriler öğrencilerin öğrenmeleri üzerine etkilidir. Bu sebeple öğretmen girişimci bir ruha sahipse etkinliklerinde kullanır ve bunu öğrencilerine yansıtır. Hatta bu öğretmenin bu ruhunu sadece sınıfına değil okula yansıttığını düşünüyorum.” (K6)

“Öğretmenlerin artık geleneksel yöntem tekniklerin dışına çıkarak yenilikçi yöntem ve teknikleri kullanması, proje-oyun temelli öğrenmeler sağladıkça öğrencilerdeki girişimcilik becerileri de artacaktır.” (K12)

Öğretmenlerin her bir öğrenciyi keşfedilmeyi bekleyen “gizli bir hazine” olarak görmeleri gerekir. ...Nasıl? Neden? Ne yapılmalı? Bu üç soru her dersin temel soruları olmalı. Ezberci değil; düşünen ve girişimci bir nesil, doğru motivasyon ve yönlendirme ile çok başarılı çalışmalara imza atacaktır.” (K13)

“Bu yaklaşım, öğrencilerin kariyer hedefleri ve hayalleri konusunda daha bilinçli karar vermelerine yardımcı olur ve ruhlarını canlandırır. Öğrencilerin derslere daha aktif katılmalarını ve başarılı olmalarını sağlar.” (K14)

“Öğretmenin birinci sorumluluğu çözüm üreten, hayata çok yönlü bakabilen, birey olabilen kişiler yetiştirmek olmalıdır. Bu özellikleri taşımayan öğretmenin girişimci üretken bireyler yetiştirmesi söz konusu değildir.” (K15)

SONUÇ

Girişimcilik hakkında öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi amacıyla yapılan araştırmada; katılımcıların girişimcilik tanımına ilişkin görüşlerinin neler olduğu ve girişimciliği nasıl tanımladıkları; katılımcıların girişimcilik konusunda kendilerini nasıl değerlendirdikleri ve girişimci bir ruha mı sahip olup olmadıkları; katılımcılara göre öğrencilere girişimcilik becerileri kazandırmak için neler yapılabileceği; öğretmenlerin girişimcilik özelliğinin öğrenci üzerindeki etkisine ilişkin katılımcıların görüşlerinin neler olduğu sorularının cevapları aranmış ve aşağıda belirtilen bulgu ve sonuçlara ulaşılmıştır:

Araştırma sonuçlarına göre; girişimciliğin tanımına ilişkin katılımcı görüşleri; ilerleme ve özgünlük, analiz ve fırsatı görme yeteneği ile kararlılık ve azim olmak üzere üç tema altında toplanmıştır. İlerleme ve özgünlük teması altında

girişimciliğin tanımına ilişkin katılımcıların görüşlerinin; rutinin dışına çıkarak yeni bir fikir, yol, ürün ve duruş ortaya koymaktır; denenmemiş olanı denemek ve hayata geçirmektir; girişimcilik insanın kendini geliştirmesidir; özgün fikirlerin manevi ve maddi kazanımlara dönüştüğü bir faaliyettir; yeni fikirler üreterek, yeni bir adım atmak, yeni başlangıçlar yapabilmektir şeklinde 5 adet kod halinde sıralandığı görülmektedir. Buna göre katılımcıların bu tema altında girişimciliği daha çok; rutinin dışına çıkarak yeni bir fikir, yol, ürün ve duruş ortaya koymak (f=6); denenmemiş olanı denemek ve hayata geçirmek (f=3) şeklinde tanımladıkları görülmektedir. Analiz ve fırsatı görme yeteneği teması altında girişimciliğin tanımına ilişkin katılımcıların görüşlerinin; şartları iyi analiz ederek fırsatı görme yeteneğidir; başkalarının göremediği fırsatları görmek ve değerlendirmektir; bir alana farklı ve yaratıcı bir yaklaşımla yatırım yapmak demektir; farklı yol ve yöntemler, farklı çözümler bulmaktır; girişimcilik hayata alışlagelmişin dışında bakmaktır şeklinde 5 adet kod halinde sıralandığı görülmektedir. Buna göre katılımcıların bu tema altında girişimciliği daha çok; şartları iyi analiz ederek fırsatı görme yeteneği (f=2) şeklinde tanımladıkları görülmektedir. Kararlılık ve azim teması altında girişimciliğin tanımına ilişkin katılımcıların görüşlerinin; asla yılmadan başarıya ulaşana kadar denemektir; cesur davranarak yeri geldiğinde radikal kararlar alabilmektir; eyleme geçmek veya eyleme geçmeye istekli olmak; girişimcilik aktif olmak, sürekli ilerlemek demektir; her türlü riski göze alarak yeni bir işe adım atabilmektir şeklinde 5 adet kod halinde sıralandığı görülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre; girişimcilik konusunda katılımcıların kendilerini nasıl değerlendirdiklerine ilişkin görüşleri; girişimcilik konusunda kendini olumlu değerlendirenlerin görüşleri (f=9) girişimcilik konusunda kendini olumsuz değerlendirenlerin görüşleri (f=6) olmak üzere iki tema altında toplanmıştır. Buna göre; araştırmaya katılan 15 öğretmenden 9'u (Yüzde 60) girişimci bir ruha sahip olduğunu ifade ederken, 6'sı (Yüzde 40) ise girişimci bir ruha sahip olmadığını ya da yeni fikirler üretse de bunları hayata geçirme konusunda çekimser kaldığını vb. ifade etmişlerdir. Girişimcilik konusunda kendini olumlu değerlendirenlerin görüşleri teması altında; girişimci bir ruha sahibim; girişimci bir ruha sahibim lakin mesleğim ve memuriyet girişimciliği engelliyor; girişimci bir ruha sahibim, sınıfta öğrencilerimin anlayabilmesi için daha önce uygulanan yöntemlerin dışında yeni yöntemler ve ders materyalleri denerim; girişimci bir ruha sahip olduğumu düşünüyorum, sürekli kendimi geliştiririm, makaleler okurum, geleceğe yönelik planlar yaparım; girişimci olmaya istekliyim, yaptığım işi, yaşantımı, çevremi daha iyi hale getirmek için araştırma yapar, harekete geçerim; girişimci ruha sahibim, faydalı her konuda farklı şeyler deneyerek mesleki-sosyal alanda kendimi geliştirmeye çalışırım; kendimi girişimci bir öğretmen olarak tanımlayabilirim; kişisel kararlarımda girişimciyim ancak ailemi ilgilendiren durumlarda gelenekselciyim; mesleğimde ve meslek dışı faaliyetlerde girişimciyim şeklinde 9 adet görüş bildirildiği görülmektedir. Girişimcilik konusunda kendini olumsuz değerlendirenlerin ise; (K4) nolu katılımcı garantici ve planlı olmayı sevdiği için hayatta risk almanın kendisine göre olmadığını; (K11) nolu katılımcı girişimci bir ruha sahip olduğunu düşünmediğini ve kolay pes ettiğini; benzer şekilde (K13) nolu katılımcı da girişimci bir ruha sahip olduğunu söyleyemeyeceğini; (K5) nolu katılımcı girişimci olduğunun söylenemeyeceğini ve çevresel şartların girişimciliğin önündeki en büyük engel olduğunu; (K3) nolu katılımcı girişimci olmadığını söyleyebileceğini, fikirlerini hayata geçirmekte güçlük yaşadığını; (K1) nolu katılımcı da benzer şekilde yeni fikirler üretmeyi sevdiğini ancak bunları hayata geçirme konusunda çekimser kaldığını ifade etmişlerdir.

Araştırma sonuçlarına göre; öğrencilere girişimcilik becerileri kazandırmak için neler yapılabileceğine ilişkin katılımcıların görüşleri; eğitim ve öğretim yöntemleri, eğitim ortamı ve tutum ile etkinlik ve uygulamalar olmak üzere üç tema altında toplanmıştır. Eğitim ve öğretim yöntemleri teması altında öğrencilere girişimcilik becerileri kazandırmak için neler yapılabileceğine ilişkin katılımcıların görüşleri; girişimcilğe özendirmek amacıyla öğrencilere proje çalışmaları yaptırılabilir; girişimcilikte başarılı olmuş kişilerin okullara davet edilerek onlarla söyleşiler yapılabileceği, seminer ve konferanslar verdirilebileceği; girişimci ve bilim insanlarının hayat hikayelerinin anlatılabileceği ve bunlarla ilgili videolar izletilebileceği; beyin fırtınası tekniği uygulanabileceği; bu beceri için öğrencilere en başta düzenli okuma alışkanlığı kazandırılması gerektiği; girişimciliğin sadece maddi bir kazanç olmadığını anlatabilmek için öğrencilere doğa ile ilgili projeler yaptırılabilir şeklinde 6 adet kod halinde sıralanmıştır. Buna göre katılımcıların öğrencilere girişimcilik becerileri kazandırmak için bu tema altında en çok; girişimcilğe özendirmek amacıyla öğrencilere proje çalışmaları yaptırılması (f=4); girişimcilikte başarılı olmuş kişilerin okullara davet edilerek onlarla söyleşiler yapılması, seminer ve konferanslar verdirilmesi (f=3) görüşlerini dile getirdikleri anlaşılmaktadır. Eğitim ortamı ve tutum teması altında öğrencilere girişimcilik becerileri kazandırmak için neler yapılabileceğine ilişkin katılımcıların görüşleri ise; öncelikle öğrencilerin korkmadan düşüncelerini ifade edecekleri ve araştırma yapabilecekleri bir eğitim sistemi oluşturulması; lise düzeyinde girişimcilikle ilgili dersler verilmesi; öğrencilere ilk aşamada yenilikçi ve vizyoner bir kişilik kazandırılması; öğrencilerin risklerini göze alarak yeni fikirler ileri sürmesine, farklı bakış açısı geliştirmesine fırsat verilmesi; öğretmenin öğretim yollarını değiştirerek öğrencinin bakış açısında değişiklik yapılabilmesi; öncelikle öğretmenin bakış açısının girişimcilik yönünde gelişmesi şeklinde 6 adet kod halinde sıralanmıştır. Buna göre katılımcıların öğrencilere girişimcilik becerileri kazandırmak için bu tema altında en çok; öncelikle öğrencilerin korkmadan düşüncelerini ifade edecekleri ve araştırma yapabilecekleri bir eğitim sistemi oluşturulması görüşünü dile getirdikleri anlaşılmaktadır. Etkinlik ve uygulamalar teması altında öğrencilere girişimcilik becerileri kazandırmak için neler yapılabileceğine ilişkin katılımcıların görüşleri; öğrencilerin hayal dünyasını geliştirici materyaller hazırlanabileceği,

etkinlikler ve geziler düzenlenebileceği; öğrenciler için kâr-zarar hesaplamaları yapabilecekleri satış stantları açılabilmesi; öğrencilerden bir ürün geliştirmesi ve bu ürünün reklam ve pazarlamasını yapmalarının istenebileceği; yeni teknolojilerin öğrencilere mutlaka tanıtılması şeklinde 4 adet kod halinde sıralanmıştır. Buna göre katılımcıların öğrencilere girişimcilik becerileri kazandırmak için bu tema altında en çok; öğrencilerin hayal dünyasını geliştirici materyaller hazırlanabileceği, etkinlikler ve geziler düzenlenebileceği görüşünü vurguladıkları anlaşılmaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre; öğretmenlerin girişimcilik özelliğinin öğrenci üzerindeki etkisine ilişkin katılımcıların görüşleri; öğretmenin rol model etkisi ile öğrencinin girişimcilik potansiyelinin geliştirilmesi olmak üzere iki tema altında toplanmıştır. Öğretmenin rol model etkisi teması altında öğretmenlerin girişimcilik özelliğinin öğrenci üzerindeki etkisine ilişkin katılımcıların görüşlerinin; öğretmenin girişimci olması öğrencileri etkiler, girişimci olan öğretmenin cesur ve girişimci öğrencileri olur; öğretmenin sınıf içerisinde sergilediği vizyoner ve girişimci bakış açısı öğrencilerde de düşünme becerilerini ve farklı bakış açısını geliştirir şeklinde iki noktada yoğunlaştığı görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin girişimcilik özelliğinin öğrenci üzerindeki etkisine ilişkin bu tema altında; öğretmenin girişimci olmasının öğrencileri etkileyeceği, rol model olarak girişimci öğretmenin cesur ve girişimci öğrencilerinin olacağı (f=10) görüşünün çokça vurgulandığı anlaşılmaktadır. Öğrencinin girişimcilik potansiyelinin geliştirilmesi teması altında öğretmenlerin girişimcilik özelliğinin öğrenci üzerindeki etkisine ilişkin katılımcıların görüşlerinin; öğretmenlerin yenilikçi yöntemler ve projelerle öğrencilerin girişimcilik becerilerini desteklemesi gerektiği; öğretmenlerin, geleneksel yöntemler yerine proje-oyun temelli öğrenme ve yenilikçi yaklaşımlarla öğrencilerin girişimcilik potansiyelini ortaya çıkarmaları; öğretmenlerin, öğrencileri keşfedilmeyi bekleyen "gizli bir hazine" olarak görmeleri ve onları cesaretlendirerek girişimci düşünmeye yönlendirmeleri; öğretmenlerin, öğrencilere girişimcilik özelliğini kazandırmak için soru sorma, problem çözme ve yenilikçi düşünme becerilerini geliştirmeleri konusunda teşvik etmeleri; öğretmenin girişimci yaklaşımının öğrencilerin kariyer hedefleri ve hayalleri konusunda daha bilinçli karar vermelerine yardımcı olduğu noktalarında yoğunlaştığı görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin girişimcilik özelliğinin öğrenci üzerindeki etkisine ilişkin olarak bu tema altında; öğretmenlerin yenilikçi yöntemler ve projelerle öğrencilerin girişimcilik becerilerini desteklemesi gerektiği görüşünün (f=4) daha çok vurgulandığı anlaşılmaktadır.

Öneriler

Girişimcilik hakkında öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi amacıyla yapılan araştırmada katılımcı öğretmenlere yöneltilen soruların yanıtlanmasından elde edilen verilerin değerlendirilmesi ve analizi sonucunda aşağıda belirtilen öneriler geliştirilmiştir:

Öğrencilere girişimcilik becerisi kazandırmak için eğitim ve öğretim yöntemlerinde değişiklikler yapılması ve bu çerçevede yapılacak proje çalışmaları, seminerler, konferanslar ve girişimcilerle yapılan söyleşilerin öğrencilere ilham vererek girişimci bir ruhun gelişmesine katkı sağlayacağı,

Öğrencilere korkmadan düşüncelerini ifade edebilecekleri ve araştırmalar yapabilecekleri bir ortam sunulması, girişimcilik dersleri verilmesi ve yeni teknolojilerin öğrencilere tanıtılması,

Öğretmenlerin rol model olması; girişimci davranışları sergilemesinin öğrencileri etkileyerek girişimci potansiyellerinin gelişimine katkı sağlayacağı,

Okullarda girişimcilik kültürünü teşvik etmek için etkinlikler ve uygulamalar düzenlenmesi,

Öğretmenlerin öğrencileri keşfedilmeyi bekleyen birer "gizli hazine" olarak görmeleri, öğrencileri cesaretlendirmeleri ve onlara destek olmalarının, girişimci düşünce ve davranışların gelişimine büyük katkı sağlayacağı,

Eğitimde girişimcilik konusuna daha fazla odaklanılmasını sağlamak amacıyla öğretmenlere ve eğitimcilere yönelik girişimcilik eğitimleri düzenlenmesi; bu eğitimlerde öğretmenlere, öğrencilere girişimcilik becerilerini nasıl kazandırabileceklerinin anlatılması,

Eğitim sistemi içinde girişimcilik becerilerinin kazandırılmasını teşvik etmek için okullarda girişimci fikirlerin desteklenmesi ve öğrencilere özgürce deneme yapma imkanlarının sağlanması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Akkuş, Y. & Akdoğan, Ç. & Akyol, A. (2019). Girişimcilik niyetini etkileyen temel kişilik özellikleri ve girişimci kişilik boyutları: Trakya örneği. *Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1) (TÜBİTAK 4005 IDEATHON ÖZEL SAYISI), 1-13.

Balaban, Ö. & Özdemir, Y. (2008). Girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi: Sakarya Üniversitesi İİBF örneği, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 3(2), 133-147.

Bozkurt, Ö. (2006) Girişimcilik eğiliminde kişilik özelliklerinin önemi, *ÇOMÜ Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 1(2).

- Çetin, F. (2011). Örgüt içi girişimcilikte özyeterlilik algısı ve kontrol odağının rolü. *Business and Economics Research Journal*, 2(3), 69-85.
- Dündar, S. & Ağca, V. (2007). Afyon Kocatepe Üniversitesi lisans öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin incelenmesi ilişkin ampirik bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25(1), 121-142.
- Eraslan, L. (2011). İlköğretim programlarında girişimcilik öğretimi (Hayat bilgisi dersi örneği). *Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, (27), 0-0.
- Erdem, A. R. & Yazıcıoğlu, A. (2015). Öğretmen adaylarının problem çözme becerileri ile eleştirel düşünme becerileri arasındaki ilişki. *OPUS-Türkiye Sosyal Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi*, 5(9), 27-41.
- Furnham, Adrian; Ribchester, Tracy (1995), "Tolerance of ambiguity: A review of the concept, its measurement and applications", *Current psychology*, (14)3, 179- 199
- İlhan, S. (2003). Sosyo-ekonomik bir fenomen olarak girişimciliğin oluşumunu etkileyen başlıca faktörler. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (11) , 61-79.
- İpçioğlu, İ. & Taşer, A. (2009). "İşletme bölümlerinde verilen eğitimin girişimci aday öğrenciler üzerindeki etkileri". *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10, 13-25.
- Kapu, H & Tutar, H. & Özyakışır, D. (2012). *Sivil toplum, girişimcilik ve ekonomik kalkınma*. Ankara: Savaş Yayınevi
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi temelli sosyal hizmet araştırmaları dergisi*, 1(1), 62-80.
- Kaya, Ç. (2016). Kontrol odağı ve örgütsel muhalefet arasındaki ilişki üzerine bir araştırma. *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi*, (12)46, 81-96. <https://doi.org/10.14783/od.v12i46.1000010005>
- Köse, H. (2007). Yeni risk tanımlamaları bağlamında küresel medya. *Selçuk İletişim*, 5(1), 42-51.
- MEB. (2018). Öğretim programlarını izleme ve değerlendirme sistemi: Öğretim programları (Özel Eğitim ve Rehberlik, İlköğretim, Ortaöğretim ve Mesleki ve Teknik Eğitim). <http://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx>
- Özgül, E. (2020). Girişimcilikte temel kavramlar. B. Zafer Erdoğan (Ed.). *KOSGEB girişimcilik el kitabı içinde* (s.3-30). <https://www.kosgeb.gov.tr/Content/Upload/Dosya/Bagimsiz/GEK.pdf>
- Rahmati, N. & Rostami, R. & Zali, M. R. & Nowicki, S. & Zarei, J. (2014). "The effectiveness of neurofeedback on enhancing cognitive process involved in entrepreneurship abilities among primary school students in district no. 3 tehran". *Basic and Clinical Neuroscience*, 5(4), 277-284
- Selimi, A. & Useini, A. (2019). Yenilikçi eğitim ile dijital yetkinlik ve girişimcilik becerilerinin geliştirilmesi- Kuzey Makedonya örneği. *ICEB'19- International Congress of Economics and Business*, 204-213
- Solmaz, İ. (2019). Öğretmenlerin bireysel yenilikçilik düzeyleri ile teknopedagojik eğitim yeterlikleri arasındaki ilişki. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya*.
- Şenel, D. & Kocaalan, M. L. (2018). Çocuk gelişimi ve okul öncesi öğretmenliğinde eğitim gören öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesi: Pamukkale Üniversitesinde bir uygulama. *The Journal of Academic Social Sciences*.
- Şentürk, C. (2021). 21. yüzyıl becerilerine genel bir bakış. *Eğitim ve 21. Yüzyıl Becerileri içinde* (s.1-33). Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- TDK (2019). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Uçak, S. & Erdem, H. H. (2020). Eğitimde yeni bir yön arayışı bağlamında "21. yüzyıl becerileri ve eğitim felsefesi" . *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6 (1), 76-93. <https://doi.org/10.29065/usakead.690205>
- Yıldırım, A., & Simsek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin.
- Zhang, D. & Bruning, E. (2011). Personal characteristics and strategic orientation: entrepreneurs in canadian manufacturing companies. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 17(1), 82-103.